

IMPLICĂ-TE, PARTICIPĂ

Ediție specială realizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova în cadrul proiectului „Lobby și advocacy - pentru o guvernare de mediu durabilă și democratică”, susținut de Programul de Granturi al Ambasadei Statelor Unite în Republica Moldova



Martie 2020 ❖ Ediție specială ❖ Se distribuie în mod gratuit

Soroca și Nistrul au stringentă nevoie de o stație de epurare a apelor uzate din urbe



O plimbare pe faleza Nistrului, la Soroca

Foto: Vadim Șterbate

Parteneriate și dialog în problemele de mediu

Întâlnirile față-n față reprezintă o tactică fundamentală în pledoaria pentru soluționarea unei probleme, inclusiv de mediu, arată Ghidul „Lobby și advocacy - pentru o guvernare de mediu durabilă și democratică”, elaborat de Mișcarea Ecologistă din Moldova. Tactica a fost folosită de Mișcarea Ecologistă din Moldova pentru abordarea situațiilor de mediu la nivelul a trei comunități.

Astfel, în satul Suruceni, raionul Ialoveni, orașul Soroca și satul Delacău, Anenii Noi, au fost organizate întâlniri de negociere cu participarea cetățenilor, autorităților și experților, pentru a analiza

situația locală de mediu. Toate întâlnirile au fost facilitate de Mișcarea Ecologistă din Moldova, care a reușit să aducă la masa discuțiilor principalii actori din fiecare comunitate. „Dialogul este un pas impor-

tant, la fel precum informarea și comunicarea cu cetățenii, care au dreptul la acces liber la informațiile de mediu și participarea la luarea deciziilor de mediu. În fiecare localitate în care am organizat întâlnirile, cetățenii doreau să afle răspunsuri de la autorități, agenți economici sau lideri”, a menționat Alecu Reniță, președintele Mișcării Ecologiste din Moldova, moderatorul evenimentelor în localități.

Evenimentele locale au venit ca rezultat al organiza-

rii unei serii de trei instruirii în domeniul elaborării și monitorizării politicilor publice, lobby și advocacy pentru activiști, angajați și voluntari ai organizațiilor neguvernamentale, grupuri neformale și lideri locali. În cadrul instruirilor participării au aflat informații despre proiectul „Lobby și advocacy - pentru o guvernare de mediu durabilă și democratică”, realizat de Mișcarea Ecologistă din Moldova, cu sprijinul financiar al Ambasadei Statelor Unite. De asemenea, publicul a învățat ce e advocacy și lobby, au însușit tehnici, metodologii și domenii de aplicare a unei campanii de advocacy, în special în domeniul mediului înconjurător. Experții au explicat conceptul de „bună guvernare în domeniul mediului” și au prezentat studiile de caz în care tehnicile de lobby și advocacy au fost aplicate de Mișcarea Ecologistă din Moldova. Participanții au lucrat în echipe și au identificat problemele de mediu cu care se confruntă la nivel local, au schițat câte un plan de acțiune, inspirat din cele învățate la instruire, cu scopul rezolvării acestor probleme. Cei mai activi, au beneficiat și de întâlniri moderate de Mișcarea Ecologistă din Moldova.



Instruire pe tema guvernării de mediu prin prisma campaniilor de advocacy și lobby în comuna Țareuca din Rezina. Evenimentul a fost organizat de MEM, în parteneriat cu Asociația Obștească „Andromeda” din Țahnauți și primăria comunei Țareuca

Buna guvernare de mediu

Este un concept de management și presupune o mai bună protecție a naturii și o utilizare mai rațională a resurselor naturale. Buna guvernare de mediu are loc prin creșterea eficienței instituțiilor și politicilor publice, în general, dar și prin implicarea mai activă a cetățenilor în problemele comunitare. Strategia națională de mediu și Acordul de Asociere MD-UE cuprind linii directoare în această privință.

Iată opt principii pe care se construiește buna guvernare de mediu:

1. Să fie participativă – grupurilor de interes, societății civile, organizațiilor de diferite tipuri sau altor instituții trebuie să le fie oferită posibilitatea deschisă de a se implica activ în procesul decizional. De asemenea, nivelul de implicare al cetățenilor în acesta trebuie să crească.

2. Să promoveze și să fie aliniată statului de drept – legea primează și este aplicată corect, imparțial, nediscriminatoriu, echitabil, iar justiția e independentă.

3. Să fie transparentă – informația circula liber, este clară și ușor accesibilă publicului. Astfel, are loc și minimizarea corupției.

4. Să fie receptivă – o bună guvernare înseamnă o deservire a nevoilor tuturor cetățenilor în timp util. Aceasta presupune și identificarea practicilor care afectează minoritățile (problema discriminării pe bază de gen ș.a.) împreună cu soluționarea aspectelor date.

5. Să fie orientată spre consens – deși în cadrul unui sistem politic există o varietate de actori cu interese și opinii ce pot fi divergente, rolul unei bune guvernări este de a găsi, printr-o platformă de mediere, un consens/compromis între părți, care să pună în prim-plan binele întregii societăți.

6. Să fie echitabilă și incluzivă – cetățenii au șanse, în mod egal, la oportunitatea de a se dezvolta, iar politicile publice trebuie să surprindă acest lucru. O atenție deosebită trebuie acordată, însă, categoriilor defavorizate/marginalizate/vulnerabile, pentru a facilita integrarea lor în viața de zi cu zi a comunității și a-i ajuta să atingă un nivel decent de bunăstare.

7. Să fie eficace și eficientă – o bună guvernare implică neapărat o utilizare cât mai precisă și productivă a resurselor publice disponibile, în avantajul membrilor societății (= maximizarea utilității și a rezultatelor). O astfel de abordare va însemna că aceasta se angajează să urmeze o strategie „durabilă” și în contextul folosirii resurselor naturale și a protecției mediului înconjurător.

8. Să-și asume responsabilitatea pentru decizii și implementarea lor – ea poartă răspundere pentru hotărârile, acțiunile sale și felul în care acestea afectează cetățenii statului.

Extras din Ghidul realizat de Mișcarea Ecologistă din Moldova în cadrul proiectului „Lobby și advocacy - pentru o guvernare de mediu durabilă și democratică”

Vrem păduri, nu cariere



Vedere a satului Delacău, de pe dealul preconizatei cariere

Colaborarea cu Mișcarea Ecologistă din Moldova și revista NATURA a adus în atenția opiniei publice problema de mediu cu care se confruntă cetățenii și administrația locală din satul Delacău, Anenii Noi. În decembrie 2019, liderii locali și primarul au solicitat sprijinul MEM în demersul lor de a-și proteja satul de extinderea carierei de nisip. Temerea locuitorilor este că se vor surpa casele, ca urmare a extragerii nisipului într-o nouă carieră, planificată a fi amplasată la doar câteva sute de metri de casele lor. Întrucât procesul ajunsese într-un stadiu destul de avansat, experții MEM au sfătuit localnicii să organizeze evenimente publice și să atragă atenția mass-media asupra situației din localitate. „Sădim păduri, nu săpăm cariere” este evenimentul care a urmat, sub formă de marș pașnic, organizat de cetățenii de la Delacău.

Între timp, MEM a investigat cazul, adresând mai multe demersuri către autoritățile competente. S-a dovedit că agentul economic deține, cu adevărat, majoritatea documentelor ce i-ar permite extinderea carierei la Delacău, fapt neaprobabil la nivelul comunității. Expertiza documentelor a demonstrat că unele aprobări conțin lacune. De asemenea, s-a constatat că la pachetul de documente lipsește doar decizia Consiliului local Delacau de schimbare a destinației terenului. Respectiv, conținutul documentului decisiv este în puterea comunității locale.

La 18 februarie 2020, la Delacău, MEM, în cooperare cu primarul, Gheorghe Vasilița, a organizat o întâlnire cu toate părțile interesate. La eveniment au participat reprezentanții primăriei, consilierii locali, lideri ai societății civile și cetățeni. Agentul economic care intenționează să extindă cariera (SRL „Petriș Grup”) a fost, de asemenea, invitat la discuții pentru soluționarea pașnică a conflictului, dar, din păcate, nu a dat curs invitației. Alecu Reniță, președintele MEM, a moderat întâlnirea, iar informații de suport au fost oferite de Elena Scobioală, coordonatoarea proiectului „Lobby și advocacy - pentru o guvernare de mediu durabilă și democratică”. La eveniment, doctorul în științe Iurie Bejan a vorbit despre pericolele de mediu și social-economice ale oricărei cariere și a analizat documentele disponibile ale viitoarei cariere.

„Problema noastră cea mai mare și mai dureroasă este impactul pe care îl poate avea viitoarea carieră asupra localității. Vrem să rezolvăm această problemă pe cale pașnică. Ne-am implicat cu toții, ca să găsim soluție. Este un risc foarte mare, zăcămintul este situat la 50-100 metri deasupra satului, Nistrul este aproape, sunt alunecări mari de teren. Dacă în alte localități cariera este la un nivel cu satul, în cazul nostru este chiar deasupra noastră. Locul este total nepotrivit pentru carieră. Aceasta va ocupa cel mai pitoresc loc al satului, de unde se deschide o deosebită priveliște spre Nistru. Ne pare rău că agentul economic nu vrea să participe la dialogul cu sătenii, nu vrea să ne audă doleanțele”, a menționat primarul satului Delacău, Gheorghe Vasilița.

„Nu am venit să impunem un punct de vedere al MEM. Dorim să înțelegem care este poziția primăriei, care este voința cetățenilor și care este intenția agentului economic și să venim cu contribuția MEM pentru soluționarea pașnică a conflictului local. Pentru noi nu este o noutate cu ce se finalizează o carieră într-o localitate, avem mai multe exemple la nivel național. Spre exemplu, explorarea carierii din apropierea Peșterii



Întâlnire cu liderii de la Delacău

„Emil Racoviță” și pericolele asupra monumentului natural și satului Criva. Oamenii de la Criva ne-au rugat să intervenim, căci li se surpau casele, iar terenurile agricole le erau acoperite de moloz. Din păcate, consecințe negative pentru mediu și comunitate sunt de la toate exploatarea minieră. Noi ne dorim ca să fie soluționat pașnic conflictul privind cariera Delacău, vocea oamenilor să fie auzită”, a remarcat Alecu Reniță, președintele MEM.

„Documentația pe care am analizat-o privind planificarea activității miniere la Delacău nu este completă și am atestat o serie de probleme. Dacă veți aborda integru lucrurile, aveți șanse de reușită în dialogul cu agentul economic”, s-a adresat Iurie Bejan către locuitorii din Delacău. Documentația de proiect nu indică volumele preconizate de a fi extrase, nici adâncimea carierei. De asemenea, estimarea volumelor rezervelor de substanțe minerale utile de nisip-prundiș datează cu anul 2000, deci de acum două decenii – aceste date ar trebui actualizate, cu estimări de actualitate. Amplasarea viitoarei cariere intră în contradicție cu prevederile a două legi foarte importante – Legea cu privire la fondul ariilor naturale protejate de stat și Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă. Până la râul Nistru, în linie dreaptă, sunt doar 150 de metri, în timp ce legea indică expres o zonă de protecție de cel puțin 1000 metri. La fel, sunt doar 100 de metri până la hotarul Rezervației naturale silvice Dubăsari, în timp ce legea prevede o zonă de protecție până la hotarul rezervațiilor naturale de 700 – 1000 metri. O și mai mare problemă sunt procesele geomorfologice active ale terenului, supus alunecărilor. Este nevoie de ieșirea în teren și evaluarea situației de expertiză în geologie, și nu numai.

Ca mediator, echipa Mișcării Ecologiste din Moldova a formulat câteva recomandări pentru satul Delacau. Recomandarea principală a fost să solicite autorităților de mediu o revizuire a avizelor privind planificarea carierei de la Delacău, cu indicarea argumentelor comunității: amplasarea carierei, încălcarea legilor de mediu, lipsa expertizei ecologice, lipsa consultării publice cu cetățenii, procesele geomorfologice active ale terenului etc.

„Ne bucurăm că după mediatizarea problemei de la Delacău în revista NATURA, mai mulți reprezentanți mass-media au preluat subiectul, asigurând o informare pe diferite canale media. Mai mult, este dreptul cetățenilor de a fi informați și a participa la luarea deciziilor de mediu, drept asigurat de Convenția Aarhus, ratificată de țara noastră”, a menționat Elena Scobioală.

Cetățenii de la Delacău au beneficiat de sprijinul experților MEM și au imaginea completă a riscurilor la care localitatea ar putea fi expusă în cazul activității carierei. Consilierii locali pot refuza să semneze decizia privind schimbarea destinației terenului atât timp cât nu va exista o reexaminare a tuturor aprobărilor obținute până acum de agentul economic. Cu siguranță, însă, alegerea este de partea comunității.

Surucenenii caută soluții

La 30 ianuarie 2020, echipa de proiect a mobilizat o întâlnire publică în satul Suruceni, raionul Ialoveni. Subiectul discuției a fost modul de funcționare a depozitului local de deșeuri, care se extinde și creează probleme de mediu din cauza combustiei spontane.

Problema a fost comunicată echipei Mișcării Ecologiste din Moldova (MEM) de reprezentanții grupului de inițiativă din satul Suruceni, după ce au primit informații despre lobby și advocacy. Liderii locali au solicitat sprijinul MEM în soluționarea problemei managementului deșeurilor la Suruceni. Alecu Reniță, președintele MEM, le-a recomandat să urmeze multe etape, inclusiv întâlniri față în față cu primarul, discuții cu experți în gestionarea deșeurilor, colectarea datelor, discuții cu ceilalți membri ai comunității, întâlniri publice - dialog deschis.

Astfel, grupul de inițiativă Suruceni, alcătuit din locuitori activi ai satului, au solicitat întâlniri cu primarul, dar și informații din partea centrului local de sănătate publică. Datele au fost folosite pentru a crea o legătură între cele mai răspândite boli din localitate și poluarea aerului și a apei, ca efect al deșeurilor din sat și modul de gestionare a lor.

După toate aceste acțiuni, a



La întrunirea cu cetățenii de la Suruceni

fost anunțată o ședință publică, pentru a discuta într-un format mai mare problema deșeurilor din satul Suruceni.

În ziua ședinței publice, primarul satului a venit cu o propunere către comunitatea locală – de a schimba locul gunoștii. Platforma de deșeuri ar urma să fie la hotar cu gunoștea din Dănceni, localitatea vecină. Deși, pe de o parte, această soluție ar elibera satul de fumul gunoștii care se aprinde spontan, pe de altă parte, ar însemna costuri suplimentare pentru populația locală, precum și alte dezavantaje.

În cadrul întâlnirii, rolul Mișcării Ecologiste din Moldova a fost de a ajuta grupul de inițiativă și autoritățile locale să aibă un dialog constructiv și să găsească cea mai bună soluție pentru problema cu care se confruntă. De asemenea, Alecu Reniță și Silvia Ursul au oferit comunității

exemple de gestionare eficientă a deșeurilor (colectare separată), recomandări pentru eliminarea deșeurilor (compostarea, metoda Bokashi), sfaturi legate de reciclare și reducerea poluării. Iurie Bejan, doctor, conferențiar universitar, Institutul de Ecologie și Geografie din Moldova, a oferit o explicație detaliată a impactului deșeurilor asupra mediului și asupra sănătății populației.

În urma ședinței, s-a convenit să se anunțe o adunare generală a satului, pentru a discuta cu întreaga comunitate propunerea primarului. Dacă este acceptat, următorul pas ar fi dialogul cu comunitatea din localitatea Dănceni și crearea unei întreprinderi comunale de salubritate.

După participarea la eveniment, primara satului Dănceni a decis să aplice recomandările MEM și a inițiat colectarea separată a deșeurilor de plastic.



Dănceni scapă de plastic

La Dănceni, raionul Ialoveni, autoritățile locale au decis să îi ajute locuitorii să sorteze deșeurile. Au început cu cele din plastic. În colaborare cu Î.M. „Dănceni Service”, a fost inițiată campania „Dănceni fără plastic”. Au fost amplasate boxe de plasă în 6 puncte de pe teritoriul localității, iar sătenii sunt îndemnați să aducă aici recipientele din plastic din gospodării. Punctele de colectare sunt situate în locuri populate și frecventate de localnici: lângă magazine, Biblioteca publică, Școala Profesională.

Doamna primar din Dănceni, Victoria Butuc-Guranda, a declarat că în acest exercițiu de colectare separată mizează pe educația și bunul-simț al fiecărui sătean. Plasticul colectat va fi depozitat separat până se va ajunge la o cantitate potrivită pentru transportare. „Vom lua legătura cu administrația firmei ABC Recycling din Chișinău, pentru a vedea cum putem transporta plasticul colectat. Important e că am pornit acest exercițiu și că locuitorii au reacționat civilizat și au aruncat responsabil deșeurile. În continuare, vrem să instalăm mai multe boxe de acest fel, iar unii locuitori chiar ne-au dat idei ingenioase referitor la forma sau aspectul acestor tomberoane”, a declarat doamna primar.

Administrația localității ia în calcul și amplasarea unor tomberoane separate pentru deșeurile din sticlă și metal. Pentru restul gunoaielor produse de comunitate se prevede înființarea unei rampe de depozitare, însă volumul transportat va fi cu mult diminuat dacă întregul sat va respecta recomandările de separare a deșeurilor.

Mișcarea Ecologistă din Moldova este recunoscutoare dnei primar, Victoria Butuc-Guranda, că a urmat recomandările oferite de MEM, în cadrul



întâlnirii desfășurate la Suruceni (a se vedea articolul alăturat) și încurajează acțiunile practice de mediu în fiecare localitate.

De ce încă nu avem stație de epurare

De aproape două decenii în Soroca pute. Tare pute.

De ani buni sorocenii sunt mințiți și „îmblânziți” cu promisiuni de toate culorile și de la toate nivelurile. De ani buni se găsesc zeci de motive „de ce NU” și nu se face ceva concret ca problema să fie rezolvată. Atunci când partidele politice sunt diferite la nivel local și central se spune să așteptăm până acestea vor fi de aceeași culoare, iar când sunt de aceeași culoare, autoritățile de pe mal de Nistru și Bâc au alte ocupații și nici nu le mai pute nimic.

Ori s-au deprins, ori nici nu au timp de așa chestiuni neimportante, iar energia și-o canalizează spre show-uri politice cu miros asemănător Racovățului, affluent al Nistrului care se revarsă în preajma cetății cu tot cu excremente. Șefuleți de jos și de sus arată cu degetul unul la altul, iar noi răbdăm, respirăm și iar votăm. Conducerea primăriei arată cu degetul la S.A. „Regia Apă-Canal” din Soroca menționând că e domeniul lor de responsabilitate, la rândul ei conducerea instituției strange neputincioasă din umeri și spune că de fapt promisiunea de construire a stației de epurare o făceau primarii în campaniile electorale.

Această problemă a fost reflectată de peste 100 de ori de presa locală, iar subiectul a fost folosit tradițional în alegerile locale de candidații la funcția de primar și viitorii consilieri care promiteau marea și sarea, dar am rămas tot cu Nistrul și... rahatul. Până acum s-au tot dus tratative la cel mai înalt nivel, ședințe în deplasare ale Guvernelor, discuții interminabile între autoritățile din Soroca și mai-marii zilei din Capitală, ba chiar și dintre demnitarii de la Chișinău și Kiev, dar totul a rămas doar la capitolul promisiuni. La ședințele Consiliului municipal de la începutul anilor 2000 s-au alocat de mai multe ori bani pentru reparația colectorului. Între timp, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1201 din 24 noiembrie 2000 „Ministerul Finanțelor a transferat la contul bugetului județean Soroca pentru finanțarea investițiilor capitale în bugetul de stat, și anume la reconstruirea stației de epurare a apelor uzate 500,0 mii lei, inclusiv pentru lucrări de proiectare — 200,0 mii lei”. În 2001 proiectul elaborat de „Urbanproiect”, pentru care au fost cheltuiți în total 580.000 lei, a trecut expertiza tehnică. În 2002-2003 se discuta propunerea unui investitor italian care dorea să construiască stația de epurare în locul actualului stadion. Atunci aleșii urmau să aleagă: fie acceptă propunerea celor care au posibilități financiare pentru a construi stația unde crede finanțatorul că este mai bine, sau o vor construi autoritățile locale când vor avea bani. Investitorul, „în persoană” Ministerului Mediului al Italiei, era dispus să aloce 5.000.000 \$ pentru tehnologii performante ca să fie construite stațiile de epurare a apei în orașele Soroca și Rezina. Atunci investitorul propunea și un alt tip de stație decât cea proiectată de autorități. Viceministrul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului din acele timpuri, Nicolae Stratan, a afirmat atunci că „Realizarea acestui proiect este reală. Practic, întrebarea e rezolvată. Stația va fi construită în decurs de doi ani, pentru aceasta italienii vor investi 1,5-2 milioane de dolari”. Desigur că nu s-a mai făcut nimic. La o ședință a comisiei interdepartamentale moldo-ucrainene s-a pus tranșant în discuție construcția stației de purificare pentru Soroca pe partea

noastră a Nistrului și lichidarea celei din Ţekinovka. Ba au fost fixate și termene de executare a volumului de lucrări, astfel, conform protocolului semnat de cele două părți, darea în exploatare a complexului a fost stabilită pentru 2003. La întrunirea Consiliului municipal din noiembrie 2003, când lucrurile așa și nu s-au mai mișcat din loc, consilierii au hotărât să creeze o întreprindere investițională moldo-ucraineană. Motivul era că pentru transportarea materialelor, mecanismelor și utilajului prin punctele vamale pentru reparația și întreținerea stației de epurare care se afla în Ucraina sunt necesare cheltuieli suplimentare. Totodată, fostul ministru al Mediului, Gheorghe Duca, fiind într-o vizită la Soroca, a fost dus de gazde pe malul râulețului Racovăț, unde acesta se revarsă cu tot cu murdărie în Nistru. Domnul Duca a spus optimist că problema va fi soluționată. Dar nu a spus și când anume. În 2004, șeful Direcției Apă și Canalizare Soroca, Eugen Crudu, declara că „începând din 1995 timp de 10 ani la restabilirea stației de epurare au fost cheltuiți 3.500.000 lei din bugetul de stat și din Fondul ecologic, dar aceste măsuri n-au permis reanimarea obiectului”. Atunci s-a anunțat că la o ședință a reprezentanților Ministerului Ecologiei, Agenției pentru problemele comunale și a Asociației aprovizionării cu apă și canalizare a fost adoptată decizia de a construi viitoarea stație de epurare pe teritoriul Republicii Moldova fără a mai fi investiți bani în cea de peste Nistru. Prin decizia Guvernului Republicii Moldova din 5 septembrie 2005 ni s-a dat o nouă speranță că până în luna iunie 2008 va fi finalizată construcția stației de epurare la Soroca. Dar iarăși nu s-a mai făcut nimic. Era cât pe ce ca proiectul de construcție a stației de epurare să fie finanțat prin programul „TACIS”, care a propus autorităților serviciile de creditare, dar fiindcă orașul avea deja un credit de rambursat, acest lucru nu a mai fost posibil. Apoi neînțelegerile dintre orașul Soroca și satul Egoreni, cu implicarea factorului politic, au făcut ca Banca Mondială să retragă cele cinci milioane de dolari preconizate pentru construcția stației. Între timp pentru paza fostului complex de epurare de la Ţekinovka, din care s-a furat cam tot ce se putea, se alocă anual câte 400 mii de lei pentru salariile paznicilor. „Într-o perspectivă mai mult sau mai puțin apropiată ne propunem următoarele: Construcția la standarde europene a stației de epurare” erau mesajele conducerii primăriei după ultimele alegeri locale. „Lipsa stației de epurare în Soroca este cea mai mare problemă a raionului și poate fi rezolvată doar cu aportul autorităților centrale”, completau autoritățile raionale.

Deși deversările apelor menajere și industriale uzate în râul Nistru nu mai sunt o noutate pentru sorocenii, totuși amploarea acestora ne dă de gândit. Pe

lângă cei 1000 de m³ de ape reziduale pe care Soroca le varsă zilnic în Nistru, se mai adaugă și apele industriale uzate care ar fi trebuit, la fel, să fie filtrate de stația de epurare a municipiului. Așa că uneori apele înnegrite ale Racovățului sunt albite de zăr și se varsă direct în Nistru. „Noi am verificat, sursa este de la Fabrica de brânzeturi din Soroca, — ne-a declarat Valentina Rusu, șefa Inspecției pentru Protecția Mediului Soroca. — Agentul economic nu poartă răspundere, fiindcă are contract cu „Regia Apă Canal Soroca” pentru prestarea serviciilor de canalizare. Fabrica are separator de grăsimi, după care varsă apele uzate în condiții tehnice prevăzute și plătesc pentru aceasta. Noi am luat investigații ale solului și probe de apă, așa că s-a stabilit că este vorba doar de zer și nu de un oarecare chimic, el nu face rău nici râului și nici peștilor. Zerul care se varsă în Nistru nu influențează negativ râul, fiindcă oamenii pot și să-l bea”. Dacă ecologiștii de stat consideră ceva aproape firesc deversarea deșeurilor organice în Nistru, altă opinie o au experții de la Centrul Național de Mediu. „În general, orice poluare nu este bună, nici zerul, chiar dacă poate servi ca hrană pentru ihtiiofaună, căci și fecalele servesc ca hrană pentru pești, afirmă soroceanca Iuliana Cantaragiu, expertă la CNM. Așa că și vărsarea zerului în Nistru este o poluare organică și nu poate fi calificat că nu este poluare și nu afectează. În Hotărârea Guvernului Nr. 950 din 25 noiembrie 2013 pentru aprobarea „Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisurări de apă pentru localitățile urbane și rurale” sunt stabilite normative pentru deversarea apelor uzate cu 41 de parametri fizici și chimici, cu care orice stație de epurare sau deversare care se produce în mediul natural, trebuie să corespundă concentrațiilor maxime admisibile pentru toți parametrii aceștia. Nu în zădar au fost stabiliți acești parametri, în caz contrar ei nu ar exista și, bineînțeles, în acest caz este o poluare. Dacă se vor lua analizele chimice ale acestor ape deversate, bineînțeles că vor depăși o multitudine de parametri chimici care sunt în HG, iar pe lângă zer mai sunt și multe altele”.

Coincidență sau nu, înaintea alegerilor locale din 2019, la Primăria municipiului Soroca au avut loc iarăși discuții despre construcția unei stații de epurare. Anterior a fost semnat acordul de finanțare pentru o analiză preliminară în privința construcției unei stații de epurare a apelor uzate, despre care se vorbește de ani buni, mai ales înainte de alegeri. La discuții au participat conducerea primăriei, reprezentanții SA „Regia Apă-Canal Soroca” și ai antreprenorului „Terra Dinamic” SRL din București. S-a stabilit despre realizarea unui studiu de fezabilitate și obținerea unui grant care să acopere toate cheltuielile de construcție ce se ridică la peste 10 milioane de euro.

Până la finele anului 2019, studiul de fezabilitate a fost realizat și prezentat, urmând acum să se treacă la celelalte etape — studiul de fezabilitate, proiectul, construcția stației. Sperăm că vor fi alocate sumele necesare, în bugetele țărilor care vor să participe în acest proces, pentru ca Soroca să poată respira. Dar a trecut aproape un an de la acele discuții, și totul a intrat în colaps. Partenerii de la București strâng deja din umeri, iar noua conducere a municipiului anunță că a semnat un alt acord de colaborare cu Organizația Internațională pentru Dezvoltare Educațională cu sediul în India, reprezentată la noi de Fiodor Ghelici, cunoscut activist de la Chișinău...

Până atunci, la Soroca, zilnic poluăm Nistrul cu câte 1000 m³ de ape reziduale. **Vadim ȘTERBATE, Observatorul de Nord**

Soroca se sufocă



Statul ar trebui să întreprindă, în mod prioritar, acțiuni în vederea construcției stației de epurare a apelor uzate în mun. Soroca — este concluzia participanților la întâlnirea reprezentanților societății civile locale cu autoritățile publice locale din Soroca, cu mediul Mișcării Ecologice din Moldova, la 27 februarie 2020.

Cele mai recente date despre starea ecologică a bazinului fluviului Nistru au fost oferite de doctorul în științe, Elena Zubcov. Potrivit dnei Zubcov, cercetările pe care le-a efectuat în cadrul Laboratorului hidrobiologiei și ecotoxicologiei arată că starea ecologică a Nistrului este gravă. În bazinul Nistrului, din cauza scurgerilor libere a deșeurilor organice generate de municipiul Soroca, se petrec procese ireversibile și imprevizibile nu numai pentru funcționarea ecosistemului acvatic, ci și pentru întreg teritoriul al bazinului hidrografic, care pot provoca deșertificarea lui intensivă, cu impact asupra securității statului. Zona cea mai problematică este la Soroca, unde abundența bacteriilor saprofite (indicatori ai poluării apei cu substanțe organice) este cea mai mare. Conținutul bacterioplanctonului ne vorbește despre faptul că în această zonă apa este necalitativă și prezintă pericol pentru populație, fiind în limitele dintre „moderat poluată” și „foarte poluată”.

În cadrul ședinței, s-a accentuat că nu ne mai putem permite luxul de a întârzia în rezolvarea problemei stației de epurare. Altfel, Nistrul, unicul fluviu din Republica Moldova, riscă să se transforme într-un canal, într-un râu fără viață. Doritorii pot accesa înregistrarea video a ședinței pe pagina <http://euparticip.md/masa-rotunda-statia-de-epurare-a-ape-lor-reziduale-din-municipiul-soroca-opportunitati-si-constrangeri/>

Din păcate, adresările autorităților publice locale către organele centrale au rămas doar la nivel de intenții. Primăria Soroca s-a adresat mai multor instituții donatoare în vederea atragerii suportului financiar necesar pentru demararea procesului de construcție a stației de epurare, însă acest lucru este realizat haotic și incorect. În rezultatul numeroaselor discuții pe care le-am avut atât cu autoritățile locale, cât și cu membrii societății civile, am constatat că, având în vedere contextul local, fără implicarea nemijlocită a Guvernului, stația de epurare de la Soroca, nu va fi construită.

În prezent, MEM, în cooperare cu societatea civilă

locală din Soroca, lucrează la redactarea demersurilor către Parlament și către Guvernul Republicii Moldova și organizarea de evenimente publice pentru a face lobby pe tema stației de epurare a apelor uzate din Soroca.

Amintim că ședința de la finele lunii februarie a fost precedată de o instruire în domeniul Lobby & Advocacy, organizată de MEM în decembrie 2019, cu participarea reprezentanților societății civile locale. Problema lipsei stației de epurare a apelor uzate din Soroca a fost menționată ca fiind una dintre principalele probleme din regiune. Participanții la instruire au solicitat Mișcării Ecologice din Moldova să se implice și să-i ajute să inițieze o campanie publică de sensibilizare a populației locale și să înceapă un dialog cu autoritățile locale cu privire la această problemă.

În mod independent, MEM a demarat și o cercetare a situației actuale. Au fost adresate demersuri către diferite autorități, au fost contactați cercetătorii pentru oferirea datelor actualizate despre râul Nistru, gradul de poluare, sursele de poluare.

Reprezentanții societății civile locale au fost sfătuiți și ghidați să înceapă să vorbească public despre riscurile pentru populație, dacă nu este construită o stație de epurare. Valentina Jamba, președinta ONG-ului local „Eco-Sor”, a făcut lobby pentru includerea subiectului stației de epurare a apelor uzate de la Soroca în lista programelor care urmează să fie difuzate online de unul dintre proiectele aflate în derulare — www.euparticip.md (o platformă care asigură vizibilitatea proceselor de luare a deciziilor din Soroca — la nivel raional și municipal).

Cercetările efectuate de MEM arată că nu există o înțelegere a complexității problemei, că lipsește cooperarea între autoritățile locale responsabile de mediu, consiliul raional și primărie; nu există un dialog constructiv între autoritățile locale și societatea civilă. De asemenea, la nivel local este nevoie de mai multă informație despre problemele ecologice foarte grave provocate în bazinul Nistrului de lipsa unei stații de epurare a apelor uzate din Soroca.



Nistrul și Cetatea Soroca. Locul unde se scurg apele uzate ale orașului. Foto: Vadim Șterbate

O discuție necesară

Genericul mesei rotunde „Stația de epurare a apelor reziduale din municipiul Soroca – oportunități și constrângeri”, desfășurată la sfârșitul lunii februarie 2020, la Soroca, sugera – să se facă mai multă lumină la acest subiect. Mișcarea Ecologistă din Moldova, împreună cu Asociația Obștească ECO-SOR, au invitat la eveniment pe toți cei care cunosc cum stau lucrurile la capitolul construcției stației de epurare. A fost o discuție necesară, iar cu sprijinul partenerilor de la Mișcarea Ecologistă din Moldova am reușit să ne adunăm la aceeași masă decidenții, societatea civilă locală și cetățenii.



Întrunire la Soroca

Daunele pe care le provoacă aruncarea apelor reziduale din municipiu sunt vizibile pentru orice cetățean care trece pe faleză Nistrului. Dar, una e să vezi cu ochiul liber și alta e să cunoști ce prezintă investigațiile de laborator. În acest scop, Elena Zubcov, doctor habilitat, Laboratorul Hidrobiologiei și Ecotoxicologiei al Institutului de Zoologie, a prezentat, la masa rotundă, cele mai recente date cu privire la apele Nistrului, de la Naslavcea până la lacul de acumulare Dubăsari. Zona cea mai problematică este la stația de pompare a apelor reziduale din Soroca, unde apa este în limita „moderat poluată” și „foarte poluată”.

Astfel, capacitatea fluviului de autoepurare e foarte mică, iar după stația de pompare a apelor reziduale, e sub limita posibilului. Dacă, prin minune, stația de epurare va fi construită și va funcționa în acest an, iar nămolul va fi evacuat din apele Nistrului, revenirea la normal va fi doar peste 10 ani.

La această masă rotundă, doamna primar de Soroca, Lilia Pilipețchi, a confirmat: suntem în discuții cu Organizația Internațională Interguvernamentală pentru Dezvoltare Educațională (IOED), cu sediul central în India. Reprezentant oficial în Republica Moldova al acestei organizații este activistul Fiodor Ghelici. Să așteptăm doar 70 de zile și vom afla ce s-a reușit.

Nu putem afirma că autoritatea publică locală de nivelul I și II n-au întreprins nimic pentru a soluționa problema. Un teanc de scrisori, de la președintele raionului și primar, către prim-ministru și diferite ministere, demonstrează că s-a scris..., dar efect e ZERO.

Mai supărător este faptul că doamna deputat care ne reprezintă circumscripția — Alla Pilipețcaia -, n-a insistat asupra alocării resurselor din bugetul de stat pentru anul 2020 pentru construcția stației de epurare din Soroca.

Aflăm de la reprezentanții Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului că, „în scopul identificării unei soluții, ministerul a inițiat discuții cu partenerii de dezvoltare activi în sectorul de alimentare cu apă și salitație în Republica Moldova, întru atragerea suportului financiar necesar pentru realizarea construcției stației de epurare a apelor uzate din mun. Soroca”.

Însă, „având în vedere că autoritățile publice locale din Soroca au apelat la mai mulți parteneri străini în vederea obținerii finanțării pentru proiectarea și construcția stației de epurare a apelor uzate din mun. Soroca, fără a informa Guvernul Republicii Moldova, la recomandarea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, pentru a evita unele conflicte diplomatice, ministerul a solicitat autorităților publice locale din mun. Soroca să clarifice la nivel local referitor la acordurile și contractele încheiate cu diferiți parteneri de dezvoltare pentru a nu genera mai multe blocaje/incălcări procedurale în acest sens”, a declarat, cu privire la subiect, ministrul Ion Perju.

Problema stației de epurare de la Soroca va avea soluționare doar dacă se vor implica toți actorii – de la autorități, la societatea civilă la nivel local și național, cetățeni, și, evident, donator. Împreună, vom reuși.

Valentina JAMBA,
președinta A.O. „ECO-SOR”, Soroca

Tactici pentru cauze de mediu

Extras din Ghidul realizat de Mișcarea Ecologistă din Moldova în cadrul proiectului „Lobby și advocacy - pentru o guvernare de mediu durabilă și democratică”

Întrevederile cu ținta vizată sunt o tactică esențială. N-o luați prin surprindere efectuând o vizită neanunțată – programați din timp întâlnirea, ca să fiți siguri că se află la birou. Pe durata conversației,recurgeți la un singur vorbitor (asistat, la nevoie, de alți 2-3 membri) care să expună clar subiectul campaniei, doleanțele cetățenilor și argumentele în favoarea cauzei voastre. Dacă nu ajungeți la rezultatul scontat, aranjați o nouă audiență.

Dezbaterile, fie că sunt organizate de instituția voastră sau de una publică, pot servi drept o tactică eficientă în campania de advocacy. În primul rând, cel mai important aspect este convingerea țințelor să participe la acestea. Dacă voi sunteți cei responsabili de coordonarea dezbaterii, expediați invitațiile cel târziu cu o săptămână înainte de eveniment. În ele, specificați următoarele amănunte: data, ora, locul (să fie ușor accesibil), temele dezbaterii, scopul și rezultatul dorit. Pentru a vă asigura de participarea celor vizati, pe lângă invitațiile oficiale, reconfirmați prin apeluri telefonice. Invitați, pentru mediatizare, dar și pentru diversificarea dialogului, reprezentanți ai presei.

Aproximați numărul oamenilor care vor lua parte la întâlnire. Nu supraestimați, căci scaunele neocupate transmit vizual un mesaj la fel de sugestiv ca și insuficiența locurilor (interes pentru subiect). Este recomandabil, totuși, să aveți posibilitatea de a aduce scaune și din alte săli, dacă e cazul. Plasați la intrare, o listă unde participanții să poată să-și lase detaliile de contact.

Moderatorul (sau chiar moderatorii) trebuie să fie o persoană în care publicul are încredere. El trebuie să precizeze, de la bun început, care este scopul dezbaterii, să explice regulile „jocului” (formatul, timpul alocat fiecărui invitat special) și să urmărească respectarea acestora. De asemenea, moderatorul trebuie să recapituleze cele discutate și să prezinte o serie de concluzii.

Dacă rămân anumite întrebări fără răspuns, notați-le și încercați să reveniți ulterior asupra lor. Analizați întâlnirea, în ce măsură scopul său a fost atins, iar dacă au fost asumate anumite angajamente din partea țințelor voastre și, este cazul, reamintiți-le de promisiunile făcute.

Petițiile adresate unui factor decident sunt o altă tactică deseori utilizată în pledoaria cauzei. Referitor la acestea, se recomandă, ca, pe lângă un număr considerabil de semnături, să aveți, cel puțin, o personalitate/lider de opinie/organizație respectabilă pe liste. Dacă este o petiție care nu se desfășoară exclusiv în mediul virtual, ci (și) prin comunicare directă cu cetățenii, înainte de a prezenta oficialului „dovezile” de susținere, nu uitați să păstrați niște copii ale acestora. Ele ar putea fi necesare și în alte contexte legate de subiectul campaniei. Din motive strategice (valoarea aspectului cantitativ), dar și de lizibilitate, străduiți-vă să aveți nu mai mult de zece rânduri de semnături per pagină (solicitați, neapărat, și datele de identificare ale persoanelor, pentru ca petiția să fie considerată valabilă).

Demonstrațiile, marșurile, mitingurile, expozițiile, concertele reprezintă un alt set de tactici ce pot fi folosite



Planificarea campaniei de advocacy la instruirea organizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova

în campania de advocacy. În ceea ce privește, cu precădere, primele trei tipuri de evenimente, dacă nu aveți certitudinea unei prezențe impunătoare la acestea, e preferabil să optați pentru alte tactici. Astfel de manifestații sunt menite să arate masa susținătorilor, iar un public numeric redus poate aduce o defavoare cauzei. Locația este crucială în asemenea situații – pe lângă accesibilitate sporită, zonele centrale, unde fluxul de persoane este, de obicei, mare, pot contribui la sporirea mulțimii inițiale de oameni. De asemenea, nu uitați să distribuiți diferite materiale în legătură cu evenimentul respectiv. Dacă reușiți să determinați și persoane publice de încredere să participe, atunci prezența acestora poate influența și pe alții să se alăture manifestației/cauzei.

În general, vă îndemnăm să vă creați treptat o bază de date cu detaliile de contact a diferitor cetățeni pentru o mai bună funcționare și reușită a campaniilor voastre. Se va dovedi a fi valoroasă în momentul convocării acestora la evenimente prin telefon, e-mail, rețele de socializare. Evitați abordările stan-

dard/șablon, fiindcă e puțin probabil să stabiliți o conexiune cu interlocutorul. Dacă voi nu îi veți acorda timpul și atenția cuvenită, nici el, foarte posibil, nu se va arăta atras de propunerea voastră.

Promovarea cauzei prin mass-media, considerată a patra putere în stat, este o metodă strategică de a (in)forma/educa opinia publică, de a îndemna cetățenii și autoritățile la acțiune, dar și de a pune, într-o oarecare măsură, presiune pe factorii decidenți. Prin canalele media, aveți oportunitatea de a atrage atenția asupra unei probleme, cauzelor sale și posibilităților de a o rezolva productiv, pentru ca o schimbare benefică să aibă loc. Puteți să stărniți interesul reprezentanților mass-media prin comunicate și conferințe de presă, scrisori deschise, întâlniri cu aceștia, participare la emisiuni etc.

Menționăm că datorită rețelelor de socializare, tehnicile descrise mai sus și rezultatele lor pot fi amplificate, însă, uneori, și subminate, dacă oponenții cauzei vor încerca să vă compromită activitatea prin diverse comentarii denigrante.

Cum planificăm o campanie de advocacy

(după modelul Midwest Academy Strategy Charter)

Scopuri	Aspecte organizaționale	Membri, aliați și adversari	Ținte	Tactici
1. Fixați scopul campaniei;		1. Cine vă sunt aliații?	1. Ținte primare O țintă este întotdeauna o persoană, nu o instituție.	Enumerați pentru fiecare țintă ce tactici sunt cele mai eficiente.
2. Identificați obiectivele pe termen mediu.		[- Pe cine afectează problema? - Ce au de câștigat, în cazul în care campania reușește? - La ce riscuri se expun? - Ce putere de influență au asupra țintei?]	[- Cine deține puterea necesară pentru a vă ajuta să îndepliniți scopul campaniei? - În ce fel de relații sunteți cu aceștia?]	Tactici: - evenimente mass-media; - acțiuni de informare; - audieri publice; - greve; - procese de judecată; - sesiuni de responsabilizare; - negocieri; - algeri etc.
[În ce mod campania va reuși: - să amelioreze calitatea vieții cetățenilor? - să le ofere sentimentul că au un cuvânt greu de spus în fața decidenților? - să echilibreze balanța puterii?]	Enumerați resursele disponibile (bani, personal etc.) [Care este bugetul alocat?]	2. Cine vă sunt adversarii?	2. Ținte secundare [- Cine are putere de influență asupra persoanelor în măsură să vă ofere ce vă doriți? - În ce fel de relații sunteți cu aceștia?]	
3. Ce victorii parțiale sau pe termen scurt puteți obține pentru a atinge, treptat, scopul final?		[- Ce îi va costa pe ei reușita voastră? - Ce vor face pentru a se opune?]		